

Spis treści

Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XVII
Wykaz literatury	XIX
Rozdział I. Podstawowe pojęcia	1
§ 1. Pojęcie postępowania cywilnego	1
I. Prawo postępowania cywilnego (prawo procesowe cywilne)	2
§ 2. Funkcje procesu cywilnego	2
§ 3. Proces cywilny a prawo materialne	3
§ 4. Przedmiot procesu cywilnego	3
§ 5. Etapowa budowa procesu cywilnego	4
§ 6. Pojęcie sprawy cywilnej	4
I. Sprawy cywilne w znaczeniu materialnym	5
II. Sprawy cywilne w ujęciu formalnym	7
§ 7. Rodzaje postępowania sądowego	9
I. Postępowanie sądowe	9
1. Postępowanie rozpoznawcze – proces cywilny	10
2. Postępowanie rozpoznawcze – nieprocesowe	11
3. Postępowanie pomocnicze – zabezpieczające	12
4. Postępowanie wykonawcze – egzekucyjne (sprawa egzekucyjna) ..	13
II. Postępowanie wykonawcze – upadłościowe	13
III. Postępowanie pozasądowe	14
Rozdział II. Źródła prawa cywilnego procesowego oraz obowiązywanie prawa procesowego – terytorialne i czasowe	15
§ 8. Źródła prawa postępowania cywilnego	15
I. Kodeks postępowania cywilnego – geneza i systematyka	15
II. Inne źródła prawa postępowania cywilnego	19
III. Konwencje międzynarodowe	20
IV. Orzecznictwo	21
§ 9. Zasięg terytorialny norm procesowych	22
§ 10. Obowiązywanie norm procesowych w czasie	22
§ 11. Dopuszczalność drogi sądowej	23
I. Bezwzględna niedopuszczalność drogi sądowej	24
II. Droga sądowa – zagadnienia wstępne (prejudycjalne). Czasowa niedopuszczalność drogi sądowej	26
III. Procedury prejurysdykcyjne – czasowa niedopuszczalność drogi sądowej	27
IV. Względna niedopuszczalność drogi sądowej	27

§ 12. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a karnym	28
§ 13. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a administracyjnym	30
§ 14. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a postępowaniem przed Trybunałem Konstytucyjnym	32
Rozdział III. Międzynarodowe i europejskie postępowanie cywilne	33
§ 15. Europeizacja cywilnego prawa procesowego	33
§ 16. Relacje pomiędzy postępowaniem cywilnym a postępowaniem przed Trybunałem Sprawiedliwości UE	34
§ 17. Kierunek nowelizacji międzynarodowego postępowania cywilnego	36
§ 18. Pojęcie jurysdykcji krajowej oraz ograniczenie władzy jurysdykcyjnej	38
I. Jurysdykcja krajowa w procesie	42
II. Jurysdykcja krajowa w postępowaniu nieprocesowym	43
§ 19. Pomoc prawna, dowody i doręczenia w postępowaniach europejskich	44
§ 20. Uznanie i wykonalność orzeczeń sądów zagranicznych i ugód zawartych przed takimi sądami	46
I. Zagadnienia ogólne	46
II. Uznawanie orzeczeń sądów zagranicznych	47
III. Wykonalność orzeczeń sądów zagranicznych	50
§ 21. Uznanie i wykonanie niektórych orzeczeń sądów państw członkowskich Unii Europejskiej oraz pochodzących z tych państw ugód i dokumentów urzędowych	51
§ 22. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	53
I. Europejskie postępowanie nakazowe	54
II. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	55
§ 23. Europejski Tytuł Egzekucyjny	58
Rozdział IV. Zasady i przesłanki postępowania cywilnego	62
§ 24. Pojęcie zasad postępowania cywilnego	62
§ 25. Zasady postępowania cywilnego	65
I. Zasada prawa do sądu	65
II. Zasada prawdy	66
III. Zasada kontrydiktoryjności	69
IV. Zasada dyspozycyjności	70
V. Zasada równości stron	71
VI. Zasada jawności	72
VII. Zasada bezpośredniości	74
VIII. Zasada swobodnej oceny dowodów	75
IX. Zasada koncentracji materiału procesowego	76
X. Zasada ustności i pisemności	77
XI. Zasada formalizmu procesowego	78
XII. Zasada kierownictwa sędziego	79
§ 26. Pojęcie przesłanek postępowania cywilnego	79
§ 27. Rodzaje przesłanek postępowania cywilnego	79
Rozdział V. Sąd oraz jego właściwość	82
§ 28. Organizacja i skład sądu	82
§ 29. Składy orzekające	85

I. Skład Sądu Najwyższego	88
II. Skutki niewłaściwego składu sądu	88
§ 30. Wyłączenie sędziego	89
§ 31. Pojęcie właściwości sądu	93
I. Podział ze względu na dokonanie czynności i zasięg terytorialny	96
1. Właściwość rzeczowa (<i>ratione materiae</i> i <i>ratione valoris</i>)	96
2. Wartość przedmiotu sporu	97
3. Ruchoma właściwość rzeczowa	101
4. Właściwość miejscowa	101
5. Właściwość funkcjonalna	104
§ 32. Inne organy orzekające	105
Rozdział VI. Podmioty postępowania cywilnego	109
§ 33. Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym	109
§ 34. Udział w postępowaniu cywilnym innych organów działających na zasadach takich jak prokurator	114
I. Rzecznik Praw Obywatelskich	114
II. Rzecznik Praw Dziecka	114
III. Rzecznik Praw Pacjenta	115
IV. Inspektorzy pracy	115
V. Kierownik ośrodka pomocy społecznej oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie	115
VI. Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	115
VII. Prezes UOKiK	116
VIII. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych	116
IX. Podmioty uprawnione do udziału w postępowaniu na podstawie odrębnych przepisów	116
§ 35. Udział organizacji pozarządowych w postępowaniu cywilnym	117
§ 36. Współuczestnictwo procesowe	120
I. Współuczestnictwo materialne	120
II. Współuczestnictwo formalne dotyczące podmiotowej kumulacji roszczeń	121
III. Współuczestnictwo konieczne	123
IV. Współuczestnictwo dowolne	126
V. Współuczestnictwo jednolite	126
VI. Współuczestnictwo zwykłe (niejednolite)	127
VII. Współuczestnictwo pierwotne i następcze	127
VIII. Współuczestnictwo nienazwane (konkurencyjne)	127
IX. Sposób działania współuczestników	129
1. Samodzielne działanie współuczestników	129
2. Działanie we własnym imieniu	129
3. Działanie na własną rzecz	129
X. Zastosowanie przepisów o współuczestnictwie	130
§ 37. Interwencja główna	130
§ 38. Interwencja uboczna	132
§ 39. Przyznanie	136

Rozdział VII. Atrybuty strony oraz jej reprezentacja w postępowaniu cywilnym	141
§ 40. Pojęcie strony w procesie cywilnym	141
§ 41. Zdolność sądowa	142
§ 42. Zdolność procesowa	144
§ 43. Zdolność postulacyjna	147
§ 44. Legitymacja procesowa	149
§ 45. Pełnomocnik procesowy w postępowaniu cywilnym	151
§ 46. Rodzaje pełnomocnictw	155
§ 47. Zakres pełnomocnictwa procesowego ogólnego	156
§ 48. Forma i sposób udzielenia pełnomocnictwa	157
§ 49. Charakter prawny pełnomocnictwa procesowego	161
§ 50. Wygaśnięcie pełnomocnictwa	162
§ 51. Pełnomocnik z urzędu	162
§ 52. Brak należytego pełnomocnictwa	165
§ 53. Działanie za stronę niebędącą osobą fizyczną	166
§ 54. Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej	167
§ 55. Przedstawicielstwo ustawowe w procesie	169
Rozdział VIII. Koszty postępowania cywilnego	173
§ 56. Pojęcie kosztów w sprawie cywilnej	173
§ 57. Zasady ponoszenia kosztów postępowania	179
I. Zasada zwrotu kosztów celowych	179
II. Zasada odpowiedzialności za wynik postępowania	180
III. Zasada stosunkowego rozdzielania kosztów (zasada wzajemnego znieśnienia kosztów)	180
IV. Zasada koncentracji i unifikacji kosztów	181
V. Zasada słuszności	182
VI. Zasada zawinienia	183
§ 58. Zwolnienie od kosztów postępowania cywilnego	184
I. Zwolnienie od kosztów sądowych z mocy ustawy (<i>ex lege</i>)	184
II. Zwolnienie na wniosek	187
§ 59. Zabezpieczenie kosztów procesu	190
Rozdział IX. Przedmiot procesu cywilnego	195
§ 60. Koncepcje dotyczące przedmiotu procesu cywilnego	195
§ 61. Rodzaje powództw	196
Rozdział X. Czynności procesowe	201
§ 62. Zagadnienia ogólne	201
I. Pojęcie	201
II. Rodzaje czynności procesowych	201
III. Czynności procesowe sądu	201
IV. Czynności procesowe stron i uczestników postępowania	202
V. Czynności procesowe prokuratora, organizacji społecznych oraz podmiotów działających na takich zasadach jak prokurator	203

§ 63. Pisma procesowe	203
I. Niedochowanie wymogów formalnych pisma procesowego	209
§ 64. Doręczenia	212
I. Pojęcie i podstawowe zasady doręczeń	212
II. Kurator do doręczeń	216
§ 65. Posiedzenia sądowe	217
I. Podział posiedzeń sądowych	217
II. Zawiadomienie i wezwanie	218
III. Miejsce posiedzeń sądowych	219
IV. Przebieg postępowania sądowego	220
§ 66. Terminy	222
I. Uchybienie terminu	223
Rozdział XI. Alternatywne metody rozwiązywania sporów	228
§ 67. Pojęcie ADR	228
§ 68. Mediacja w postępowaniu cywilnym	230
I. Zakres przedmiotowy	232
II. Mediator	233
III. Przebieg postępowania mediacyjnego	235
§ 69. Postępowanie pojednawcze	239
I. Przebieg postępowania pojednawczego	240
§ 70. Charakter prawny ugody	241
§ 71. Sąd polubowny (arbitrażowy)	242
I. Zapis na sąd polubowny – umowa o arbitraż	243
II. Arbitr	244
III. Postępowanie przed sądem polubownym	245
IV. Skarga o uchylenie wyroku sądu polubownego	246
Rozdział XII. Informatyzacja postępowania cywilnego	250
§ 72. Pojęcie informatyzacji	250
§ 73. Elektroniczne czynności procesowe	252
§ 74. Doręczenie elektroniczne	255
§ 75. Elektroniczna komunikacja z sądem	256
§ 76. Elektroniczny protokół	257
§ 77. E-uzasadnienie	261
§ 78. Informatyzacja postępowania egzekucyjnego	263
Rozdział XIII. Wszczęcie postępowania	267
§ 79. Forma i skutki wszczęcia postępowania	267
I. Forma wszczęcia postępowania	267
II. Skutki wszczęcia postępowania	267
§ 80. Pozew jako pismo procesowe	269
§ 81. Kumulacja roszczeń	273
§ 82. Rozdrobnienie roszczeń	274
§ 83. Zmiana powództwa	275
§ 84. Cofnięcie pozwu	280
§ 85. Odrzucenie pozwu	282

Rozdział XIV. Formy obrony pozwanego	292
§ 86. Pojęcie obrony pozwanego	292
§ 87. Uznanie żądania pozwu (powództwa)	292
§ 88. Zaprzeczenie podstawy faktycznej (prawnej) powództwa	295
§ 89. Zarzuty procesowe	297
§ 90. Biernie zachowanie się pozwanego	299
§ 91. Powództwo wzajemne	300
I. Pojęcie i charakter	300
II. Właściwość sądu i termin wniesienia	302
§ 92. Obrona w postępowaniu nieprocesowym	304
Rozdział XV. Przebieg rozprawy	306
§ 93. Rozprawa jako centralny punkt postępowania	306
§ 94. Przygotowanie rozprawy	307
§ 95. Odpowiedź na pozew	309
I. Pojęcie i treść	309
II. Termin wniesienia oraz obligatoryjność i fakultatywność odpowiedzi na pozew	311
§ 96. Etapy rozprawy	312
I. Wywołanie sprawy	313
II. Przedstawienie i wyjaśnienie stanowisk stron	314
III. Postępowanie dowodowe	315
IV. Roztrząsanie wyników postępowania dowodowego	316
V. Zamknięcie rozprawy	316
VI. Wydanie wyroku lub innego orzeczenia	317
§ 97. Odroczenie rozprawy	317
§ 98. Zarządzenie rozprawy łącznej lub oddzielnej oraz jej ograniczenie	318
§ 99. Zawieszenie postępowania	320
I. Pojęcie	320
II. Rodzaje i przyczyny zawieszenia	321
III. Skutki zawieszenia postępowania	331
IV. Podjęcie zawieszzonego postępowania	331
§ 100. Umorzenie postępowania	333
I. Pojęcie	333
II. Przyczyny (podstawy) umorzenia postępowania	333
III. Skutki umorzenia	334
Rozdział XVI. Postępowanie dowodowe	338
§ 101. Pojęcie dowodu i dowodzenia w sprawie cywilnej	338
§ 102. Domniemania prawne i faktyczne. Dowód <i>prima facie</i>	341
§ 103. Uprawdopodobnienie	344
§ 104. Ciężar udowodnienia (<i>onus probandi</i>)	344
§ 105. Rodzaje dowodów	346
§ 106. Dokument jako środek dowodowy	348
§ 107. Zeznania świadków	355
I. Wyłączenia z mocy ustawy	356
II. Obowiązki świadka	357
III. Prawo odmowy zeznań	358

IV. Prawo odmowy odpowiedzi na poszczególne pytania	358
V. Przeprowadzenie dowodu ze świadków	360
§ 108. Opinia biegłych	360
§ 109. Oględziny	363
§ 110. Przesłuchanie stron	364
§ 111. Inne środki dowodowe	365
I. Dowód z grupowego badania krwi (badań grup krwi)	365
II. Dowód z filmu, telewizji, fotokopii, planów rysunków oraz płyt lub taśm dźwiękowych i innych przyrządów utrwalających obrazy lub dźwięki	366
§ 112. Dowody nienazwane	367
§ 113. Postępowanie dowodowe	369
§ 114. Zabezpieczenie dowodów	372
Rozdział XVII. Orzeczenia sądowe	377
§ 115. Pojęcie i rodzaje orzeczeń sądowych	377
§ 116. Cechy wyroków i postanowień	378
§ 117. Wyroki deklaratywne i konstytutywne	380
§ 118. Wyrok zwykły	381
§ 119. Wyrok wstępny	381
§ 120. Wyrok częściowy	383
§ 121. Wyrok końcowy	385
§ 122. Wyrok łączny	385
§ 123. Wyrok uzupełniający	388
§ 124. Wyrok zaoczny	388
§ 125. Zasady orzekania	392
I. Przedmiot orzekania	392
II. Czas i sposób orzekania	393
III. Podstawy orzekania	396
§ 126. Wydanie orzeczenia	396
§ 127. Wydanie postanowienia lub nakazu zapłaty	401
§ 128. Rektyfikacja orzeczeń	402
§ 129. Prawomocność orzeczeń	404
§ 130. Powaga rzeczy osądzonej	406
§ 131. Wykonalność orzeczeń	407
§ 132. Skuteczność orzeczeń	412
Rozdział XVIII. Środki zaskarżenia	414
§ 133. Rodzaje środków zaskarżenia	414
§ 134. Ogólne zasady zaskarżenia orzeczeń sądowych	415
§ 135. Apelacja w postępowaniu cywilnym	416
I. Podstawy apelacji	417
II. Wymogi apelacji	419
III. Termin do wniesienia oraz odpowiedź na apelację	422
IV. Postępowanie wstępne	423
V. Rozprawa przed sądem II instancji	424
VI. Rodzaje orzeczeń	427

§ 136. Skarga kasacyjna	430
I. Dopuszczalność skargi kasacyjnej	431
II. Legitymacja do wniesienia skargi kasacyjnej	434
III. Wniesienie skargi kasacyjnej oraz termin	434
IV. Postępowanie przed sądem kasacyjnym	438
V. Orzeczenia sądu kasacyjnego	440
§ 137. Zażalenie	442
I. Wymogi formalne dla zażalenia	445
II. Postępowanie po wniesieniu zażalenia	447
III. Zażalenie kasatoryjne	447
§ 138. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	450
§ 139. Wznowienie postępowania	452
I. Przyczyny wznowienia postępowania	454
II. Tryb postępowania	456
§ 140. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	458
I. Tryb postępowania	461
Rozdział XIX. Postępowania odrębne	468
§ 141. Uwagi ogólne	468
§ 142. Sprawy małżeńskie	469
§ 143. Sprawy ze stosunków między rodzicami i dziećmi	474
§ 144. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych	476
§ 145. Postępowanie w sprawach o naruszenie posiadania	484
§ 146. Postępowanie w sprawach gospodarczych	486
§ 147. Postępowanie w sprawach z zakresu ochrony konkurencji	486
§ 148. Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone	491
§ 149. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji energetyki	494
§ 150. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji telekomunikacji i poczty ..	496
§ 151. Postępowanie w sprawach z zakresu regulacji transportu kolejowego	497
§ 152. Postępowanie nakazowe	498
§ 153. Postępowanie upominawcze	502
§ 154. Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym a upominawczym	503
I. Nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym	503
II. Nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym	505
§ 155. Postępowanie uproszczone	505
§ 156. Europejskie postępowania w sprawach transgranicznych	508
I. Europejskie postępowanie nakazowe	509
II. Europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń	510
§ 157. Elektroniczne postępowanie upominawcze	511
Rozdział XX. Postępowanie nieprocesowe	515
§ 158. Ogólna charakterystyka trybu postępowania nieprocesowego	515
§ 159. Sąd jako podmiot postępowania nieprocesowego	519
§ 160. Uczestnicy postępowania	521

§ 161. Czynności procesowe	524
§ 162. Koszty postępowania	526
§ 163. Przebieg postępowania	527
I. Wszczęcie postępowania	527
II. Przebieg rozprawy i orzekanie	529
§ 164. Orzeczenia i ich skutki w postępowaniu nieprocesowym	531
§ 165. Zaskarżanie orzeczeń	534
§ 166. Sprawy z zakresu prawa osobowego	537
I. Postępowanie o uznanie za zmarłego	537
II. Postępowanie o stwierdzenie zgonu	538
III. Ubezważnowolnienie	539
IV. Sprawy z zakresu akt stanu cywilnego	541
§ 167. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego, opiekuńczego i kurateli	542
§ 168. Sprawy z zakresu prawa rzeczowego	551
§ 169. Sprawy z zakresu prawa spadkowego	556
§ 170. Inne sprawy rozpoznawane w trybie nieprocesowym	565
I. Sprawy z zakresu przepisów o przedsiębiorstwach państwowych i o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego	565
II. Złożenie przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego	566
III. Postępowanie rejestrowe	566
Rozdział XXI. Postępowanie zabezpieczające	574
§ 171. Zagadnienia ogólne	574
I. Charakter postępowania	574
II. Cel i funkcja postępowania	574
III. Strony postępowania zabezpieczającego	575
IV. Przedmiot i warunki zabezpieczenia	575
§ 172. Właściwość sądu i przebieg postępowania zabezpieczającego	577
I. Właściwość sądu	577
II. Przebieg postępowania zabezpieczającego	577
§ 173. Rodzaje zabezpieczeń	578
§ 174. Ustanie zabezpieczenia	580
Rozdział XXII. Postępowanie egzekucyjne	583
§ 175. Zagadnienia ogólne	583
I. Pojęcie i cel postępowania egzekucyjnego	583
II. Pojęcie sprawy egzekucyjnej	584
III. Egzekucja sądowa a egzekucja administracyjna	584
IV. Etapy postępowania egzekucyjnego	585
V. Czynności egzekucyjne	585
VI. Przesłanki postępowania egzekucyjnego	586
VII. Koszty postępowania egzekucyjnego	587
§ 176. Podmioty postępowania egzekucyjnego	588
I. Organy egzekucyjne	588
II. Uczestnicy postępowania	590
III. Organy pomocnicze	590
§ 177. Podstawy egzekucji – tytuły egzekucyjne i klauzule wykonalności	591
I. Właściwość sądu	592

II. Treść i forma klauzuli	593
III. Postępowanie klauzulowe	594
§ 178. Wszczęcie egzekucji	598
§ 179. Prowadzenie egzekucji	601
§ 180. Zawieszenie i umorzenie postępowania egzekucyjnego	602
I. Zawieszenie postępowania egzekucyjnego	603
II. Umorzenie postępowania egzekucyjnego	605
§ 181. Ograniczenia egzekucji	607
I. Ograniczenia o charakterze podmiotowym	607
II. Ograniczenia o charakterze przedmiotowym	607
§ 182. Środki zaskarżenia w postępowaniu egzekucyjnym	610
I. Dopuszczalność i legitymacja skargi	611
II. Wymogi formalne	611
III. Termin wniesienia i właściwość sądu	612
IV. Rozpoznanie skargi	612
§ 183. Powództwa przeciwegzekucyjne	614
I. Uwagi ogólne	614
II. Rodzaje powództw	614
III. Właściwość sądu i wymogi formalne	618
§ 184. Rodzaje i sposoby egzekucji	620
Indeks rzeczowy	629